

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1714

Q. 34. Quid addendum sit circa consensum & Matrimonium conditionatum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42682

est, si intendatur sola voluptas copulæ, uti dicitur à n. 294.

§. 14. Si quis præter finem aliquem intrinsicum intendat etiam aliquem extrinsecum, nullo modo peccat, Catech. Rom. c. 3. his verbis: quod si ad eas causas etiam aliæ accedant, quibus homines inducti Matrimonium ineant, atque in habendo uxoris delectu hanc illi præponant, ut hæredis relinquendi desiderium, divitiæ, forma, generis splendor, morum similitudo, hujusmodi sanè rationes damnandæ non sunt, cum Matrimonii statui non repugnent, neque enim Gen. 29. Jacob reprehenditur, quod Rachelem ejus pulchritudine illectus Liæ prætulit.

Ex quo fine licita sit copula conjugalis, dicitur à n. 288.

Q. 34. Quid addendum sit circa consensum & Matrimonium conditionatum. R. Matrimonium contrahi posse sub conditione, certum est, quamvis, quamdiu conditio, contingens saltem, impleta non est, suspendatur, & secundum dicta l. 6. p. 1. n. 80. ac dicenda hic n. 242. habeat rationem solum sponsalium, de quibus, quando conditionatè contrahuntur, multa dixi à n. 78. quæ etiam Matrimonio applicari possunt, adhuc tamen hic adde sequentia:

§. 1. Bonum in Matrimonio est triplex, uti dictum est n. 235. Et si conditio adjiciatur opposita uni ex his bonis, Matrimonium est irritum, quia censetur esse contra ejus substantiam, uti definit Greg. IX. Cap. fin. De cond. oppos. his verbis: Si conditiones contra substantiam conjugii imponuntur, puta, si alter dicat alteri, contraho tecum, si, qui generationem prolis evites, vel donec inveniam aliam, vel honore vel facultatibus ditiozem, aut si pro quæstu adulterandam te tradas, matrimonialis contractus, quantum

K 2

rumcun-

Et
20
Th. m.
Claud
a Cox
Tom

zuncunq̄ue sit favorabilis, caret effectu, licet alia
 ditiones appositæ in Matrimonio, si turpes aut impo-
 biles fuerint, debeant propter ejus favorem pro non
 jectis haberi. Si itaque ineatur Matrimonium
 conditione, ut sibi liceat copula cum alio,
 contra substantiam, nam finis Matrimonii
 fides seu obligatio se non commiscendi
 alio, secundum dicta n. 235; si autem ineatur
 sub conditione, si mecum furari volueris, hoc
 est contra substantiam, & censetur non adjectum.
 An autem idem dici debeat de sponsalibus con-
 ditionatis, vide dicta n. 82.

239. §. 2. Universaliter hinc supponi debet, quod
 in contractu Matrimonii pro foro conscientie
 standum sit intentione, quam contrahentes
 sciunt se habuisse, qualiscunq̄ue conditio fuerit
 adjecta, uti statim probabitur: E contra, quando
 dubium est, quâ intentione hæc vel illa con-
 ditio sit adjecta, standum est dispositione
 n. 238. relata. Hinc in dubio, an conditio tur-
 pis vel impossibilis sit seriò vel joco, aut ex erro-
 re adjecta, præsumitur adjecta ex joco vel erro-
 re, adeoque habetur pro non adjecta, estque
 invalidum Matrimonium, tum quia in tali dubio
 præsumi debent voluisse contrahere secundum
 mentem Ecclesiæ, quæ vult tales conditiones
 haberi pro non adjectis, tum etiam, quia in dubio
 præsumitur pro valore actus. Et est perinde
 de, sive conditio turpis aut impossibilis sit
 præsentis vel præteriti, sive de futuro, uti
 probabilis tenet *Krim.* à n. 842. contra *Silv.* per-
 inde est, sive impossibilitas & turpitudinis
 sit contrahenti cognita sive incognita, uti
 tenent *Haun.* & *Krim.* à nu. 837. 847. contra *Silv.*
 Item perinde est, sive conditio sit ex natura

sive tantum per accidens, & de facto impossibilis, *Krim.* à n. 849. contra *Castrop.* Et ratio universalis est, quia Jus canonicum absolute id dicit, non distinguens inter eas conditiones, ergo nec nos distinguere debemus.

§. 3. Cum Ecclesia non possit supplere consensum, si sciretur intentionem fuisse expressè restrictam ad talem conditionem suspensivam, nec aliter consensisse, nisi conditio subsisteret, hac non subsistente consensus esset nullus, uti dixi l. 3. p. 2. num. 599. *Nec obstat*, quod consentiens sciverit conditionem esse impossibilem, adeoque videbatur nihil voluisse, nam ex hoc ipso verum est, consensum illius fuisse nullum. Quomodo autem præterea ab aliis authoribus explicetur textus Juris relatus n. 239. absolute statuens talem conditionem impossibilem vel turpem debere haberi pro non adjecta, item, quando talis conditio adjecta, sit vel non sit suspensiva, fuse habet *Avers.* q. 5. l. 4. & 5. possuntque etiam videri, quæ dixi l. 3. p. 1. n. 588. & à n. 596.

§. 4. *Sanch.* l. 5. d. 11. n. 2. putat non valere Matrimonium initum sub conditione non reddendi debitum in casu, quo alteri non licebit exigere, quia hæc conditio videtur esse contra substantiam Matrimonii, cum auferat jus in corpus alterius, sed oppositum est probabilius, non enim est contra substantiam, cum acquirat & retineat jus remotum ad talem copulam, & privare se possit usu sive exercitio illius juris, secundum dicta n. 228. ubi dixi Matrimonium posse iniri sub pacto nunquam petendi vel reddendi debitum. An autem illicite petens copulam habeat ad hanc jus proximum, & ideo alter

ei teneatur reddere debitum, dicitur à n. 31 sub cond
 242, §. 5. Si conditio sit de præfenti vel præfenti conditio
 to, quæ subsistat, Matrimonium hoc ipso scientiam
 tim valet, licet contrahentes nesciant conditio-
 nem subsistere, S. Th. in 4. dist. 29. q. 1. artic. 1. in
 quæstiu. 3. Sanch. l. 5. d. 6. Laym. l. 5. tr. 10. p. 10. ergo
 e. 7. n. 1. Fagn. in 4. decret. ad Cap. fin. De con-
 dit. appof. Pirrh. l. 4. tit. 5. §. 2. n. 3. Avers. q. 1. p. 10. facit va-
 1. contra Cón. Et sumitur ex lege, Cum ad præfenti
 37. ff. De rebus creditis: Leg. Inſtitutio, 10. ff. De
 condit. demonstr. Inſtitut. De verb. oblig. §. Con-
 ditio. Ratio est, quia contractus ex voluntate
 contrahentium accipit legem & conditionem
 unde in cit. leg. Inſtitutio, dicitur, quod nulla
 conditio, quæ in præteritum confertur vel
 præfens, idque propterea, quia non suspendit
 actum, qui statim valet vel non valet. Suspen-
 ditur tamen eiusmodi Matrimonium, quoad
 usum, donec sciatur, an conditio sit impleta
 ne; Si autem conditio sit de futuro, Matrimo-
 nium suspenditur, etiam quoad suum esse, in
 que tum adhuc est Matrimonium, sed habet
 sola ratio sponsalium, quamvis enim consensum
 possit esse conditionatus, Matrimonium tamen
 semper est absolutum, neque est ante positam
 conditionem, Sanch. Gob. tr. 9. n. 137. Bosco. Sp.
 n. 227.

Obi. Talis modus contrahendi sub conditio-
 ne ignorata non exprimit determinatè consen-
 sum, tam parùm, quàm si dicas, duco, vel non
 20 te. 2. Ergo etiam valebit, si dicat, duco, si
 Deus prævideat fratrem tuum ante te esse mortuum
 R. ad i. n. aff. nam non habet se indifferenter
 consensum & dissensum, uti in posteriori cap.
 fed determinatè exprimit consensum, quamvis
 sub conditio-
 scientiam
 nexione
 noscibili
 no, ergo
 genti valet
 facit va-
 met even-
 tu loqui
 ro. Quic-
 facramen-
 Deus cogne-
 §. 6.
 tione, si
 peritis ju-
 conditio
 la reperer-
 quia pro-
 ris, pri-
 Kroner n.
 n. 461. S.
 relinquo
 se hæc co-
 nium sec-
 tem dubi-
 necne, K
 ideò que
 238. qui
 cenda n.
 §. 7.
 conditio
 mentum
 spensare
 Bonac. D

sub conditione. Ad 2. n. seq. in primis, quia licet
 conditio illa sit de præsenti quoad divinam præ-
 scientiam, tamen nunc ob intrinsecam con-
 nexionem cum eventu futuro naturaliter incog-
 noscibili, est nunc remota à commercio huma-
 no, ergo non est apta commercio humano exi-
 genti valorem de præsenti: deinde conditio illa
 facit valorem contractus illius pendere ab ipso
 eventum futuro, ergo oportet de tali contra-
 ctu loqui, sicuti si fieret sub conditione de futu-
 ro. Quid dicant authores aliqui, si absolutioni
 sacramentali addatur hæc conditio, *absolvo te, si
 Deus cognoscat, quod cras restitues*, dixi l. 6. p. 1. n. 81.
 §. 6. Potest iniri Matrimonium sub condi- 243.
 tione, *si sis virgo*, idest, si explorata à mulieribus
 peritis judicaris esse virgo. E contra, si sensus
 conditionis appositæ esset hic, si in prima copu-
 la reperero te esse virginem, conditio est turpis,
 quia provocat ad faciendam potestatem corpo-
 ris, priusquam sit verum Matrimonium, ita
 Krim. n. 827. cum aliis, *Spor. supra, Gob. tr. 10.
 n. 461.* Si autem sensus sit, *si reipsa sis virgo*, quod
 relinquo tuæ conscientiæ, si sciatur intentata fuisse
 hæc conditio, & ipsa non sit virgo, Matrimo-
 nium secundum dicta n. 240. non valebit, si au-
 tem dubitetur, an conditio sit seriò intentata,
 necne, *Krim. n. 852.* putat censeri non adjectam,
 idèoque valere Matrimonium propter dicta n.
 238. quia est de facto impossibilis, sed vide di-
 cenda n. 248. ad obji. 2.

§. 7. Matrimonium ab impeditis in initum sub 244.
 conditione, *si Papa dispenset*, si sit tale impedi-
 mentum, in quo Papa justè possit & soleat di-
 spensare, valet secundum *Covarr. Angel. Cón. Pont.
 Bonac. Dicast. Sanch. l. 5. d. 8. Krim. à n. 853. &*
 alios,

alios, & rationes insinuata sunt n. 84. ubi de
 de sponsalibus initis sub conditione, si Pa-
 dispenset. Oppositum tenent *Imm. Rosell. Vid. de*
Lugo alique cum *Aversa* q. 5. l. 2. Rationem dant
 1. quia personæ tales sunt inhabiles ad contra-
 Matrimonium, ergo hic eorum consensus
 Matrimonium ab initio est nullus, ergo ut Ma-
 trimonium valeat, debet poni novus consensus
 2. Si vir fidelis mulieri infideli dicat, *contraham*
cum Matrimonio, si baptizeris; item, si duo fide-
 les dicant, *inimus Matrimonium, si comparuerim*
coram Parocho & testibus; item, si conjux dicat
nuptæ, duco te, si uxor mea fuerit mortua &c. utique
 nihil faciunt, sed postea impletâ conditione
 requiritur novus consensus, quia nempe in illa
 circumstantiis sunt omnino inhabiles ad con-
 trahendum tale Matrimonium, ergo similiter
 in nostro casu. Utraque sententia est probabi-
 lis, sed secunda videtur probabilior, hinc ad-
 rationem n. 84. allegatam dico non esse factum
 consensum contrahentium referri ad tempus
 quo habiles erunt, sed debere tum, quando
 contrahunt, esse habiles ad contrahendum, ta-
 les autem impediti sunt omnino inhabiles ad
 contrahendum ullo modo Matrimonium, non
 item ad sponsalia, quamvis enim Ecclesia con-
 stituyendo impedimentum dirimens inhabiles
 ad contrahendum Matrimonium, tamen non
 ideo inhabilitat ad illud promittendum, ut
 patet in impuberibus, qui validè promittunt
 pro tempore pubertatis, attamen invalidè con-
 trahunt etiam pro tempore pubertatis, quâ ha-
 bitâ requiritur novus eorum consensus.

245. §. 8. Qui sub conditione de futuro dicit
 unam, si ante eventum conditionis ducat aliam

illicite agit, sed valide. Si autem duxerit duas sub conditione tali, cum illa valebit, cum qua conditio prius implebitur, ita *Sanch. Dicast. Gob. tr. 10. n. 472. Spor. supra & n. 182.* Quod si conditio simul impleatur, *Pont.* dicit prius Matrimonium tenere, *Ledesma* dicit valere secundum, *Sanch. & Spor.* cum aliis probabiliter dicunt neutrum valere, quia in *Jure Cap. Ex litteris, De sponsal.* dicitur, quod incertitudo vitiet Matrimonium.

§. 9. Si primus consensus conditionatus fuerit validus, & contrahentes permanferint habiles, seu non impediti, valde probabile est Matrimonium impletâ conditione hoc ipso etiam sine novo consensu esse validum, etiamsi tum dormirent sponsi, uti tenent *Abb. Inn. Hostiens. Paul. Sanch. Lug. Dicast. Castrop. d. 2. p. 11. §. 2. n. 5. Sylv. Avers. q. 5. f. 1. Gob. tr. 10. n. 454. Spor. n. 227. & 237. Krim. n. 483. & 866.* aliique quamvis contradicant *Busenb. & alii*, quos refert *Avers.* Ratio est 1. quia alii contractus conditionati positâ conditione fiunt absoluti sine novo consensu, uti constat ex *Jure apud Aversam*, & dixi cum communi l. 3. p. 2. n. 605. nec aliud disponit Ecclesia circa contractum Matrimonii, ergo. 2. Ideo id verum est in aliis contractibus, quia conditio suspendit eorum valorem, & conditione positâ contractus illi jam sunt absoluti, atqui idem est de contractu Matrimonii, ergo. Hic tamen bene notanda est diversitas inter istos modos contrahendi, quo sponsi dicunt, *accipiam te intra mensem in meum & meam*, si parentes nostri consentiant: & *accipio te in meum & meam, si parentes nostri intra mensem consentiant.* Prior modus est per verbum de futuro sub conditione de futuro,

Ex
20
H. m.
Clau
a Cox
Tom

quâ impletâ habentur sola sponsalia , & ut sit Matrimonium , requiritur alius consensus de presenti. Posterior modus est per verbum de presenti sub conditione de futuro , ita ut consensus contrahentium sit modò præsens, quamvis consensus Parentum sit conditio, cui substat, quâ conditione positâ jam est Matrimonium prioris consensus contrahentium. An autem, quando Matrimonium ita contractum est coram Parocho & testibus sub conditione, postea Parochus & testes debeant saltem rescire de conditione impleta, dicam n. 762.

347. §. 10. Ex dictis colligitur, quid dicendum sit ad hunc Casum: Cajus contrahit cum Bertam, dum contraheret, nullâ conditione appositâ, sed paulò antè dixerat audientibus multis se daturum Bertam, si haberet 10. millia aureorum, aliter non ducturum. Post initum Matrimonium rescit Bertam nihil habere, & ideo abstinet à copula.

Quæritur, an Matrimonium censeretur debet validum. Pro parte affirmativa est 1. quia conditio non est appositâ in contractu. 2. Quia cum non apposuerit conditionem videtur ab eâ recessisse. 3. Credi non potest Cajo dicenti se mente habuisse eam restrictionem, nam Cajus Per tuas De probat. dicitur, nimis indignum est, quod suâ quisque voce dilucidè protestatus est, in eundem casum proprio valeat testimonio infirmare. 4. Quia in dubiis standum est pro valore Matrimonii, Cap. fin. De sent. & re judic. Oppositum probabiliter tenent in simili, Sanch. l. 2. d. 45. q. 2. Pont. l. 4. c. 21. n. 13. Fill. tr. 10. c. 2. Regin. l. 31. c. 14. n. 7. & in nostris terminis Pignat. tom. 9. confidit n. 136. quia voluntas Caji tam expressè declaratur

est in possessione, & censetur permansisse: quod à posteriori colligitur, quia ideo noluit habere copulam: unde *Re. ad 1.* Satis est fuisse antea appositam, & non mutatam, censetur enim permansisse virtualiter. *Ad 2.* Contrarium colligitur ex negata copula. *Ad 3.* Hoc intelligitur de nudo testimonio nullâ conjecturâ vel ratione confirmato. *Ad 4.* Regula illa non tenet in casu magnæ disparitatis pro una parte, uti rectè *Sanch. l. 3. d. 15. n. 7.*

§. 11. Huc etiam pertinet sequens casus: Titius coram Parocho & testibus contrahit cum 248. Caja ignota, sub conditione, si sit honesta, id est, honestè semper vixerit: Caja promittit se intra 4. septimanas daturam testimonia honestæ vitæ. Dum hæc expectantur, Titius cognoscit Cajam, de qua postea rescitur, quòd antehac honestè non vixerit.

Queritur, an hoc Matrimonium sit validum. ideo non valere, quia consensus contrahentium pendens à veritate conditionis de præsentis vel præterito, ab initio nullus est, si non subsistat veritas conditionis, *S. Bonav. in 4. dist. 30. Palud. ibid. a. 2. num. 9. conclus. 3. & alii cum Fagnan. in 4. Decretal. Cap. fin. De condit. appof.* Hic autem non subsistebat veritas conditionis, ergo.

Obji. 1. Titius per subsequutam copulam videtur recessisse à conditione, & præsumitur adiecit consensus absolutum. *Re. n. ass.* quamvis enim id fortè possit præsumi, si conditio esset de futuro, tamen ubi conditio est de præsentis aut præterito, non ideo, quòd habeatur copula, receditur à conditione, uti rectè *Fagnan. supra* addens hanc esse communem sententiam, quam sequun-

sequuntur Anchar. n. 3. Abb. n. 4. Argal. v. Matrimonium. Covarr. in 4. Decret. p. 2. c. 3. §. 1. n. 13. ubi ait: si post defectum conditionis sequatur copula, perducit ad conjugii præsumptionem, cum jam promissum Matrimonium omnino defecerit. Imò etiam si conditio fuisset de futuro, ex hoc præcisè nihil efficaciter probaretur, uti rectè Gob. tr. 10. num. 457. ubi ait, omnes quos legi docent ex L. in stipulatus. ff. De verb. obl. absolute & sine ulla distinctione inter ratum & consummatum non impleri contractum matrimonialem, sed permanere suspensum, donec impleatur conditio apposita in Matrimonium: & ita dicendum de re ipsa. Ideòque si Titius mansit in constante voluntate non habendi Cajam pro uxore, si deprehenderetur non esse honesta, sanè licet antè illam deprehensionem decies fuisset commixtum carnaliter cum ea, nullum seu ratum, seu consummatum extitisset Matrimonium.

Inf. Ante Trident. censebatur quis per copulam recessisse à conditione, quia Ecclesia, ut excluderet delictum fornicationis, præsumebat accessum esse factum affectu maritali cum consensu puro, uti tenent *Gl. magna circa med. Cap. Per tuas, Silvest. v. Matrimonium. Tiraquell. De retractu convent. ad finem tit. n. 77. Abb. Innoc. Collect. Zabarell. Hostien. Alex. de Nervo, & alii apud Barbosa*, ergo idem dicendum est fieri etiam jam post Trident. *R.* Ante Trident. per copulam censebatur quis recessisse à conditione, quando conditio erat de futuro, c. & hoc conforme *Cap. Per tuas*: Quando conditio erat de præterito aut præsentis, uti in nostro casu est, non cum authoribus ante citatis.

Obji. 2. Conditiones impossibiles vel turpes

adjectæ Matrimonio, & substantiæ illius non
adversantes, habentur pro non adjectis, uti ha-
bet communis & certa, sed conditio, *si es honesta*,
videtur esse impossibilis respectu corruptæ, cum
in præteritum non sit potentia, secundam Ho-
stiens., ergo. 32. Opinionem Hostiens. commu-
niter rejici, quando enim à Matrimonio reji-
ciuntur conditiones impossibiles, intelliguntur
ex solùm, quæ per se sunt tales: uti, *si cælum di-
gitis regeris*, non autem, quæ ex se sunt possi-
biles, & ex accidenti solùm impossibiles, qualis
est conditio, *si es virgo*, *si es honesta*, *Averin. Confil.*
*32. Palud. in 4. dist. 29. q. 2. a. 5. Silvest. verb. Ma-
trimonium 3. q. 8. & alii apud Covarr. supra §. 2. n. 249.*
3. Eagn. supra n. 20.

§. 12. Notat *Avers.* §. ult. moraliter loquen-
do non esse licitum contrahere Matrimonium
sub conditione, nam si est conditio de præsentis
vel præterito, in eam potius inquirendum: si
est de futuro, est exspectanda, ut absolute con-
trahi possit, quia iste modus contrahendi sub
conditione est subjectus variis perplexitatibus,
causatque sæpe multa dissidia & lites.

De modis contrahendi Matrimonii sub va-
riis aliis conditionibus videri potest etiam *Avers.*
q. 5. f. 6.

Q. 35. Quid dicendum sit de Matrimonio, quod
Canonisticus contrahit sub conditione, *si conjux maneat
solus*. Casus potest sic proponi: Titius ritu Cal-
vinistico contracturus Matrimonium cum Ti-
tia, intendit expressè, (quamvis intentione
mente reservatâ, uti solent reformati doctiores)
sic contrahere, & non aliter, quàm sub ea con-
ditione, ut si Titia sibi fidem servaverit, &
quamdiu sibi fidem servaverit, velit hanc esse
suam